

Jasna
Blažič

Zvonik

»Če želiš videti, kako je tam, pridi s popoldanskim vlakom,« ji je rekel. Spet jo je snubil; če bi se z otrokom vrnila k njemu, bi lahko v drugem kraju začeli na novo, laže bi pozabili mučno preteklost.

To je lep kraj, ji je rekel, majhen, a ljubek in čeprav se tu ljudje tudi spopadajo s težavami, ki so povsem drugačne kakor v mestu, bi bilo to lahko izhodišče, začetni kamen za nekaj drugega. Saj je vendar zelo važno, da ima-

jo nekje streho nad glavo, da imajo nekje pod soncem dom ali vsaj nekaj podobnega: v upravi vaše tovarne je dobil službo in v vasi, pravzaprav bolj trgu, so mu ponudili stanovanje.

In tako je tega pomladnega popoldneva sedela v starem lokalnem vlakcu, ki je ljudi vozil na delo in nazaj, sedela je v vagonu, polnem potnikov, in bilo je vroče. Napravil se je lep dan, eden prvih, ko se je zima zares odločila, da se prevesi v pomlad, sonce takó slepeče, kot da je neresnično – na lepem je posvetilo v najbolj skrite kote, izbežalo na dan prah in smeti, ki so bile dotlej očem skrite. V zraku je bilo vidnih polno prašnih delcev; če se je kakšen potnik zganil, premaknil samo roko ali nogo, so se v snopih svetlobe vznemirili in počasi kakor drobna padalca spolzeli k tlam. Sedeti poleg okna je bilo skoraj nemogoče – svetloba je bolela v oči in tisti, ki so se morali zadovoljiti s sedežem ob oknu, so imeli oči mokre od solz.

Vlak je zadržal, se stresel. Počasi je pričel drseti po tirih, tako gladko, da se je zdelo, da so se premaknile hiše in ne vozilo; sonce se je skrilo, se spet prikazalo. Otoki svetlobe so se izmenjavali b bežečimi sencami, vlak je ujel svoj ritem, vse hitreje je vozil proti predmestju. Skrčene in pomanjšane so bile pod nasipom gruč hiš, obsijane s soncem: stari delavski predel s tovarnami in majhnimi obrati. Nato bloki, zgrajeni še pred vojno in obdani z njeno dimasto patino: pred enim od njih so se otroci igrali z žogo – naključni obris, ki si ga bo zapomnila zaradi njegove hipnosti. Kolesarji, avtomobilisti – premaknjena slika vzvratnega bežanja; perilo, ki se suši na majhnih, razcapanih balkonih, nasadi topolov.

Zunaj mesta se je razgled odprl: opazovala je vasi, trge, železniške postaje. Na holmih so se bliskale cerkve, pokopališča z razporejenimi gomilami znotraj obzidja – kot obdelani vrtički – v dolinah gruče hiš na hitro zgrajenega obrata. Okrog pa polja: trava na njih je komaj ozelenela; ponekod, na močvirnih tleh, se je bleščala voda, ki je ostala od spomladanskih nalivov.

Pogled na to novo svetlobo je bil kot olajševalen vdih: pokrajina je bila tako polna svojega mladega soka, da ni dopuščala zaskrbljenosti ali celo odločitve – stvari so se veselile samih sebe, svoje nove podobe, kar je bilo dovolj, skoraj preveč – in vsakdo je lahko samo gledal, se čudil. Gledala je tudi ona, zamaknjeno in brez misli. Vse, o čemer se bo morala danes odločiti, je bilo še daleč, na neki temni polovici sveta; vse to je zdaj lahko še odrinila naprej ali nazaj, kakor se ji je zahotelo, in se v tem vmesnem času nadihala zraka. Pravzaprav ji je vlak dal pospešek in je vse, kar jo je vznemirjalo, ostalo zadaj: najprej je še teklo za njo, ji mahalo in jo skušalo doklicati, a je navsezadnje omagalo in se upočasnilo, ostalo za vlakom kakor nemočen pešec. In tudi kadar je vlak ustavil in so potniki vstopili in izstopili, se je še vedno čutila na varnem: nihče od teh ljudi ni bil obvezujoč, nihče je ni ogovarjal, nihče ničesar spraševal in ta brezimnost je bila zanjo olajšanje, trenutna odrešitev.

Gledala je skoz okno in poskušala po opisu prepoznati postaje. Izstopiti mora v malo večji vasi z zvonikom na hribu in s tovarno, ki jo bo videla iz vlaka že ob vstopu v dolino, ji je rekel. Zvonik bo zagledala na svoji levi in tovarno na desni v samem vaškem središču; prepoznala pa jo bo po velikem napisu, po velikih kovinskih črkah na strehi.

Že skozi okno vlaka ga je zagledala: stal je v majhni leseni čakalnici, bil je bled, sonce mu je sijalo naravnost v obraz. Ko je vozilo ustavljalo, je dvignil roko nad oči – z enim očesom je mižal, da je omilil slepečo svetlobo – druga roka mu je počivala na boku. Izstopila je in prišel ji je naproti, še vedno z enim očesom mižé, na ustih mu je igral nasmešek: radoveden, a hkrati tudi dvoumen, opazujoč. Ni ji ušlo, da jo je pogledal od glave do peta, tako kot žensko, ki jo vidi prvič in jo natihem ocenjuje, ugiba o njenem značaju, oblikah njenega telesa. Pozdravila sta se zadržano in spet z nasmeškom – ona je nagnila glavo, prav tako je opazovala kot on. Na lepem ji je izginil iz glave neki spomin: spomin na mrak, na skoraj grobno temo tistih brezen, ki sta jih nekoč izvabila drug iz drugega; ko sta drug drugega razgalila – ne do golote, temveč do kosti. Nenadoma je na tem kraju ta spomin zbledel; bilo je, kot da se res srečujeta prvič, po velikih zaprekah in pradavnih težavah, zato, ker ju čaka skupna pot.

Z drugimi potniki vred sta odšla po stezi mimo čakalnice in zavila na trg; hodila sta v varni razdalji, ne da bi se bila le bežno, naključno dotaknila drug drugega. Od tu, s postaje, se tovarne ni videlo, blago popoldansko sonce je obsvetljevalo nizke kmečke hiše z dvorišči in vrtovi, majhnimi ko stajice; med žuborenjem glasov se je oglašal petelin; na klopi pred hišo je sedel starec in dremal na soncu.

Obstala je in se razgledala: posamezne gruče hiš so bile posejane po

hribu, na vrhu pa je bil zvonik – lep, bel, zidan iz kamna. Spodaj se je bleščal potok in čezenj je vodil majhen kamnit most; v stoletjih, ko ga je pral dež in ga je belilo sonce, se je utrdila njegova podoba: jedra, zdrava in strnjena snov zemlje, kakor slonovina ali kost. Pod njim so plavale race, skrile so se med ločjem in se spet prikazale, glasno so regljale, žagale s svojimi glasovi.

Sem jo je torej zaneslo življenje, je razmišljala; tu bo živela leta in leta, morda do smrti. Vdihovala je lahek, še nekoliko hladen pomladni zrak in si poskušala vtisniti v spomin vsak kamen, na katerega je stopila, vsako hišo ob poti. Zato, da bo tudi čez dvajset let natanko vedela, kako je bilo tisti dan, ko je prvič prišla sem.

Spustila sta se pod most, presenetilo jo je, da je bil potok skoraj čist; na dnu ni bilo smeti in odpadkov, ki jih morajo ponavadi pogoltniti takšne skromne vaške vode.

»Sem hodim vsak dan in jih gledam,« je rekel in pokazal na race. »Včasih prinesem kos kruha in jih nakrmim – ta del ob potoku je tako živ, vsak dan tako drugačen in nov, da mi mine čas, ne da bi opazil.«

Spomnila se je, da je ta kraj že nekje videla; že zdavnaj, v otroštvu je sanjala ta kraj: prav takšen most, spokojen in sončen, pod njim v zlatasti popoldanski svetlobi race – med njimi pa nekaj... če si prisluhnil, si vedel in razumel: to je bil kraj, kjer se je pričenovala kakšna pravljica... tu bi morala preživeti svoje otroštvo.

Kamen je pljusnil v vodo, vzvalovil gladino. On je vstal. »Tu sem lahko ves dan,« je rekel, »in se nikoli ne dolgočasim. Ta potok je nekaj najlepšega.«

Odšla sta v hrib proti zvoniku.

Nekoč je bila ta vas bogato trgovsko središče, ji je pripovedoval. Ko pa so glavno cesto speljali drugje, je njen čas minil, in da bi ljudje imeli od česa živeti, so tu postavili tovarno. A nihče si ne bi mislil: pravega razcveta ni bilo več in nihče ne ve, zakaj. Ljudje so sicer ostali – revščine ni, pravega bogastva pa tudi ne.

Vzpenjala sta se proti cerkvi in bila že tako visoko, da je naselje ležalo pod njima kakor na dlani: edina tlakovana cesta, ki je kot glavna žila vodila čez most, okrog pa kupčki hiš, kakor sadeži sočni od močne pomladne svetlobe; zdelo se je, da se bodo tudi ti zidovi tako kot vrbje in ločje ob potoku ali pa kakor buče na polju do jeseni zmedili in pridelali sad. Prav tedaj je spet pripeljal vlak, z vagoni ko škatlice vžigalic; odbleski sonca na kovini so bili podobni majhnim požarom. Okoli je mrgolelo ljudi: eni so prihajali iz tovarne in šli proti vlaku, drugi so se s postaje porazgubili po ozkih ulicah, poniknili vanje.

»Vidiš,« ji je z vrha pokazal na nekoliko večjo obnovljeno hišo poleg mosta, »to je vaška gostilna. Tu se dogaja marsikaj, človek bi o tem lahko pisal romane. Tu na debelo pijejo, kvartajo za denar. Tu ljudje ogromno dobivajo in izgublajo. Zmagovalca zvečer gostilničar vedno zadrži pri sebi in ga zalije s pijačo; pijeta pozno v noč tako dolgo, da srečni kvartopirec ves dobljeni denar položi na mizo... Sem prihajajo užaljene žene, ki doma

zaman čakajo može, včasih padajo tudi klofute. Zabave torej res ne manjka,« je pristavil ironično in se zasmejal.

Zasmejala se je tudi ona, si z roko zakrila oči pred soncem in si ogledovala krčmo. Tako nedolžna je bila videti od zgoraj: belo ometana, z lesenimi polknicami, poleg pa most in potok in zadaj dvorišče, od koder so se oglašali brezskrbni klici otrok.

»To je smešno,« je rekla. »Takšen majhen kraj in tako burno življenje. Ali prirejajo tudi ples?«

»Ples? Ne. Preveč bi stalo.« Spet se je zasmejal, ona pa je odmaknila roko od oči. Bilo je skoraj nepojmljivo, kako svetlo je bilo to prvo pomladno sonce: razgaljalo je vso umazanijo, ki jo je za sabo pustila zima, v jarke se je stekala črnikasta voda, ponekod so še ležale smeti – obenem pa je bil svet kot na novo rojen in obsijan, čudežno obsijan. Obrnila sta se in odšla navzgor po tlakovani ulici, vzpon je bil strm.

»Sicer pa je narobe v tem kraju to, da ljudje preveč pijejo,« je rekel. »Pijejo tako direktor tovarne kot delavci; po vseh kotih so steklenice: v delovnih halah, v pisarnah. Piti pričnejo ob šestih zjutraj v službi, končajo ponoči v gostilni. Tovarna je krepko potrebna roke, ki bi naredila red.« Ustavil se je, skoraj utrujeno, in se zasmejal. »Težko delo bom imel tukaj, pasje težko. Ljudje so se navadili na stihijo, a še vedno so tukaj posamezniki, ki so pripravljene kaj narediti. Nekaj ljudi je naravnost dragocenih: prijazni so in odprti, sprejmejo te, kot bi bil že od nekdaj med njimi.«

Za hip sta s pogledom objela dolino, napravila še nekaj korakov. Bila sta tik pod vrhom, na cilju.

»Tu zgoraj je blok, kjer živim,« je rekel. »Ni lep: omet odpada, čeprav je nov – saj veš, blok kot blok – a razgled je lep, stanovanje prostorno.«

Stavba res ni bila videti kaj posebno trdna: nevelika, lahke gradnje, od sten se je kručil omet, na balkonih so cvetele pelargonije. Stikala na hodniku so bila razbita, stene popisane, na eni seznam stanovalcev, poštni nabiralniki. Toda zunanji zid je bil iz motnega stekla; po vsem stopnišču se je skozenj usipala dnevna svetloba, v meglenih snopih so se dvigali delci prahu, se prižigali v poljih svetlobe in zunaj njih ugašali kot žuželke, ki živijo le toliko časa, da v enem samem svatovskem plesu ugledajo sončno luč.

Mimo steklene stene sta se povzpela v prvo nadstropje, hodnik je bil tu poln rastlin ko kakšen balkon; ženska, oblečena v haljo in predpasnik, je presajala rože, temno modre petunije. Po razgrnjenih časopisih je imela raztresene kupčke zemlje, naokrog pa je bilo v plastičnih lončkih vse polno posajenih mladik – hodnik je bil očitno nadomestni vrt za tiste, ki ga nimajo, a si vseeno želijo nekaj urejati, saditi, gojiti, presajati.

Šla sta naprej do tretjega nadstropja, kjer je bilo njegovo stanovanje. Odklenil je, in ko je vstopila, se je znašla v prikupni predsobi, oblepljeni s temno modrimi tapetami. Ob steni je bila omarica z ogledalom; sam jo je predelal iz starega kosa pohištva, obrusil jo je in zgladil, da se je pokazala sveža, pastelna struktura lesa – vendar delo še ni bilo končano: po predsobi

je ležalo orodje – žage, brusilci, kladiva – v kotu je stal majhen predalnik, z njega grd, temen lak še ni bil odstranjen.

Nato dnevna soba, popolnoma prazna; to je še poudarjalo njeno velikost. Skozi številna okna je sijala sončna svetloba, v kotu je bila osamljena peč.

Skozi obsežni prostor se je sprehodila nazaj do predsobe in si ogledala kuhinjo. Star, a dobro ohranjen štedilnik, viseče omarice – sicer že malo iz mode, a ne grde – delovni pult, prevlečen z ultrapasom. Tudi sredi kuhinje masivna stara miza, ki je čakala na prenovo – obrusil jo bo do čistega, je obljubil, in jo prebarval v belo. Zamislila si je, kakšna bo, kar čedna, saj okroglim mizam, kakor je tale, pristaja bel oplesek, pa tudi noge so zanimive, olepšane z diskretnim okrasjem.

Stopila je še v spalnico z dvema že prenovljenima posteljama, in naposled v prazno sobo prav na koncu – tu bi bila lahko otroška soba. Presenečena je stala sredi prostora in se ozirala naokrog: ja, tu je bil konec poti, tu je bil cilj. Tu je bila soba njenih sanj oziroma soba, ki jo je vedno sanjala za otroke: srednje velika, z ljubkim vogalnim balkonom in s pogledom na dolino. To sobo bo uredila ona. Pobarvala jo bo zeleno, po stenah bo obesila igrače, polno igrač. Eno od sten bo morda celo porisala, iz sobe bo naredila pravljичno deželo: na policah bodo nežne figurice iz papirja, hiše iz lepenke, majhni gumijasti možicljji, živali. In od tu naprej bo stvar prepustila otrokom...

Nekaj časa se je očarana ozirala naokrog, nato je stopila na balkon.

Tu je bil spet trg, znani obokani most, race. Na desni tovarna, na levi, v hribu, zvonik. Tik pod balkonom je bilo majhno dvorišče, kos neobdelane zemlje, ki ga niso niti tlakovali niti na njem napravili zelenice – in tu so se igrali otroci. Lovili so se z žogo, tekali sem in tja, njihovi rezki, čisti glasovi so odzvanjali po ulici. Malo naprej se je vila tlakovana pot; nekaj ljudi je glasno pomenkovaje šlo mimo bloka. Sodeč po urejenih zapetih oblekah in belih bluzah so verjetno šli v dolino na vlak ali kam na lepše – samo v tovarno ne, ker je bilo za izmeno že prepozno. Naslonila se je na ograjo in opazovala živžav tam spodaj; še dalje naprej se je odpiral pogled na vas, zajeto v rahlo upognjeno dlan doline, iz katere so kot svetli, ozki rezi odtekali potok, cesta, železnica.

Vrnila se je v stanovanje in skoz obe sobi ter hodnik odšla do kuhinje; tam sta sede na dveh starih zabojih – stolov še ni imel – pojedla sendviča, ki ju je prinesla s seboj. Potem sta odšla ven, zaklenil je stanovanje in spustila sta se po stopnišču pred blok na suhi tlak, tako svetel, kot bi zdaj do popoldneva že dozorel na soncu.

Čprav sta zaužila sendviče, sta bila še vedno lačna.

»Pojdiva dol pogledat, če se še dobi kosilo,« je rekel. Zavila sta po ozkih ulicah in bila kmalu spodaj pri potoku; čez beli obokani most sta odšla na drugo stran in stopila v gostilno.

Bila je na novo preurejena, a vseeno temačna: zidovi so bili obiti z lesom, skozi majhna okna so ozki snopi svetlobe greli krožnike kadeče se juhe. Stene so bile natrpane z okrasjem: volovski komati, sedla, biči,

pletene košare; na policah posušene buče in majolke iz gline. Za mizami se je trlo gostov, zrak je bil nasičen od vonja po pečenki in od modrikastih oblakov cigaretnega dima.

Sedla sta za mizo in naročila menu. Medtem ko sta čakala na kosilo, se je zmedena ozirala naokrog, opazovala ljudi. To ni trajalo dolgo, saj je njej prvi postalo nerodno: krepki dedci, ki jih je bila v tem prostoru večina, so takoj opazili neznan obraz v prostoru, vsi pogledi so švigali proti njej, čez mize so letele glasne opazke. Zardela se je obrnila stran in se raje potuhnila in na srečo je natakar že čez nekaj minut prinesel krožnike. To je bilo tipično kmečko kosilo: na goveji juhi z rezanci so plavali cekini masti, čez pražen krompir in svinjski zrezek je bila polita še bolj mastna omaka. Bila sta lačna, zato sta jedla z velikim tekom; juha je bila sicer močna, a dobra, tudi meso mehko in okusno.

Nista še pripravila jedi do konca, ko je k njima izza sosednje mize stopil fant z dolgimi blond lasmi, lica je imel pordela, kot breskve, oči majhne, skoraj prašičje, z belimi trepalnicami. Razkoračil se je pred njima, oblečen v oprijete kavbojke in suknjič, okrašen z zakovicami, okovan je imel tudi pas in škornje.

Fant je njega očitno poznal, saj mu je kar po domače pomignil v pozdrav, nato se je obrnil k njej.

»Vi pa nejste od tukej,« je rekel v narečju in jo srepo pogledal s svojimi prašičjimi očmi. Za hip je prenehala jesti, premastno meso, ob katerem jo je obhajala slabost, se ji je zataknilo v grlu. Pomignil je njemu:

»Tvoja žejnska?«

»Ne, žena.« Fant jo je še naprej srepo opazoval. Umaknila je pogled; tudi če ni videla njegovih oči, je vedela, da jo gleda kot *žensko*: radovedno in skoraj z naslado, tako kot Adam, ki je nekoč ugriznil v jabolko spoznanja in od tedaj ve, da je Eva naga.

»Mlada sej,« je rekel in jo prebadal z očmi. Pogoltnila je grizljaj. »Niti ne. Triindvajset let imam.« Ogledeval jo je pazljivo, izza spuščenih vek, ki so jih kakor fotonegativ obdajale bele trepalnice.

»Tolku lejt bi mejl moj brat,« je rekel.

»Kako – bi imel?«

»Taku. Ne razumeš. Mejl sem brata, pa se je ubil.«

Grizljaj ji je zastal v grlu. Odložila je vilice in se počasi ozrla v njegov obraz, še nežnih lic, komaj posut s svetlim puhom.

»Taku. Z motorjem. Oba sva bla gor, šlu je v drevo. Jaz sem letel pejt mejtrov po zraku, on se je ubil.«

Molčala je in spet jedla. »In koliko let imaš ti?«

»Dvajset.«

Gledala je njegove roke, pordele in malo trpke, z debelimi prsti. Zakrival jih je s celo množico težkih pečatnih prstanov, razporejenih enakomerno od kazalca do mezinca.

»Zakaj tako divjate z motorji?« je vprašala.

Široko se je zasmel, na lepem je bil videti skoraj ponosen. »Grejmo. Vsak tejden mam dirke. Zapodimo se po tisti cejsti, vejš, tam zadej,« je

pokazal z roko v smeri zunaj vasi, »dirkamo in skačemo z motorjev. Se zaletimo v drevu. Preskušamo, kolku zdržejmo.«

Opazil je njen pogled na svojih rokah, razprl jih je in ji pokazal bele sledi brazgotin.

»Glej,« je rekel. »Včasih si porežem roké. Vzamem nož in si – rssssssk – razparam kožo. Glejdam, kaku teče kri.«

Smejal se je, ona je prenehala jesti in odrinila krožnik; zbegano se je zastrmela vanj. Bil je lep fant, je videla, kljub očem. In rad je imel dekleta in dekleta so imela rada njega – takšnega, kot je bil: vročekrven, blazen, nor. Še vedno jo je ogledoval izpod spuščениh vek, z nasmeškom že skoraj podobnim režanju, okrenil se je in hlastno pomignil natakarkju.

»Ej, mojster,« je zaklical, »tri pive!« Vročično je vrgel na mizo denar, veliko preveč denarja, in veliko napitnine za natakarkja. Spili so pivo – za hip se ju je kakor pijanost prijela fantova veselost – poslovala sta se in odšla ven.

Bilo je že hladno, sonce nizko; starca, ki je popoldne sedel na vrtu, ni bilo več zunaj. Po srebrnikasti vodi, v kateri je svetloba vse bolj ugašala, so plavale race, potapljale so kljune med ločje, stresale s krili. Napotila sta se v breg, po tlakovani ulici proti bloku; komaj zaznavno, kakor sled tankega svedra, se ji je oglašal želodec, postalo ji je slabo in ustavila sta se.

Skozi boleč zastor pred očmi je gledala nazaj proti vasi. Spodaj na mostu je brlela šibka in hladna svetloba, postaja je bila prazna, zvonik na hribu okamenel, izumrl.

Vzpela sta se po tlaku in stopila v blok – na motni šipi hodnika se je razpršeno bleščalo, na stopnišču so se risali kvadrati svetlobe, prosevali v prah. Odklenila sta vrata in bila spet v modri predsobi, v kuhinjo so poševno padali žarki oslabiljenega sonca, se zgoščali na ultrapasu stenskih omaric.

Bila je utrujena, skupaj sta odšla v sobo, kjer bo kmalu urejena spalnica; ona se je spustila na posteljo, on je legel poleg nje.

Tu bo torej prebila svoje življenje, je premišljevala. V tej sobi bo jutraj vstajala hkrati z njim in zvečer legala spat, vedno enako, deset in deset let. Ozrla se je okoli sebe in nekaj ji je postalo jasno: to je bila soba, precej podobna spalnici njene stare matere v vasi – prav tako je bila tu stena, kjer bi lahko viselo staro ogledalo, prav tako prostor za dve postelji in kotichek, kjer bi bil lahko bohkov kot. In nad posteljo mesto za poročno sliko, tako kot jo je imela njena stara mati: na sliki sta ona in stari oče, oba urejena, fotografirana s šopkom; oba gledata predse resno, nepremično, ker ker takrat se je čas ustavil.

Zakrila si je oči in negibno ležala. On se je pomaknil bliže, utrujeno se je smehljaj in jo gledal v oči, pogladil jo je po trebuhu, ji segel pod bluzo.

Ni se odzvala, zato se je z boka prevalil na hrbet – oba sta ležala tako vznak in gledala v strop. In prav tedaj je pričelo zvoniti, polno, globoko, kot bi ne prihajalo skozi zrak, ampak skozi vodo. Nekje je že slišala to zvonjenje in videla ta zvonik, ja, zdaj je vedela: to je bilo zvonjenje, ki ga je slišala že pred svojim rojstvom; nekoč davno, še kot otrok, je kakor

natanko naravnano uro čutila v sebi tisti dan, ko bo prišla živet v kraj s takšnim zvonikom; vedno, kadar bo zjutraj odprla okno, bo zagledala pred sabo beli kamniti zvonik, ki bo udarjal svoje ure in minute, meril tudi njen čas. Ja, že pred rojstvom je vedela, da bo živila v takšnem kraju zjutraj bo odpirala okna in balkonska vrata, da bo v sobo butnil do opojnosti poln pomladni zrak; prinesla bo na sonce posteljnino, jo stresla in pogladila, in deklice, ki se bodo igrale pod oknom, bodo videle njen obraz na oknu, tako kot je tudi sama v otroštvu videvala na oknih obraze odraslih žensk – odtis bežnosti v večnost nekega kraja. In ko bodo okna in vrata odprta, bodo v sobo vdrli glasovi od zunaj: govor tistih, ki bodo mimo hodili na postajo in v tovarno, vpitje otrok ... Z balkona bo gledala most in race, vsako jutro; gledala bo potok z ločjem na bregovih, majhne prebujajoče se hiše ...

Pogledala je v strop in zamižala: v najprej rumenem in nato zelenem polju svetlobe so se menjale podobe: race, most, zvonik ... Močneje je stisnila veke, polje svetlobe je postalo rdeče, za njim v ozadju kakor megljena slika gostišče, fant s prašičjimi očmi ...

»Včasih vzamem nož,« ga je slišala reči. »... razpam si kožo gledam, kako teče kri ...«

Že boleče je stisnila oči, barve so potemnele; nato je zrahljala veke: krogi rdečega, oranžnega in zelenega so vse bolj bledeli, izginjali. Šele po dolgih minutah, ko je tako ležala in ji je še vedno odmevalo v ušesih, se je zavedela, da je zvonik že zdavnaj utihnil, da ne odzvanja več tistega, kar se bo zgodilo ...

... Kar se je zgodilo že davno, se izteklo v nekem predpotopnem času.

Dvignila se je, v glavi se ji je vrtele in oglašal se ji je želodec; v oči ji je za hip butnila tema, obšla jo je slabost. V sobi je bil že mrak, vse večji hlad je polzel po stenah, soba se ji je zazdela visoka, zazidana – kot vodnjak ali grobnica. On je ležal na postelji in spal, njegove oči globoko vgreznjene, dihanje glasno, stisnjeno. Spomnila se je, da jo doma čakajo služba, smrad mesta; otrok, s katerim se bo sama prebijala skozi življenje. In bila je spet pripravljena na to.

Vstala je, si poravnala obleko in se počesala in medtem ko je jemala s postelje torbo in plašč, se je on zbudil: pogledal jo je za hip presenečeno, široko, nato so mu oči potemnele in ozrl se je vstran; vedel je, kako se je odločila.

Tudi on je vstal in se oblekel, spremil jo je na postajo.